

Träkompositers egenskaper kan sk

Polymertyp viktigare än fibertyp för kompositers sla

Intresset för så kallade träfiberkomposit har ökat. Omplaster blandas med exempelvis träfibrer kan billigare och starkare material erhållas. Egenskaperna kan skräddarsys genom att olika recept väljs.

STIG-INGE GUSTAFSSON

Om plaster blandas med exempel vis träfibrer erhålls ett billigare och starkare material. Egenskaperna kan skräddarsys genom att olika recept väljs.

Sådana komposit blir allt vanligare i vår omvärld utan att man närmare reflekterar

över det, bland annat i bilindustrin som tillverkar inredningsdetaljer av dem.

Egenskaperna hos sådana material har undersökts i ett examensarbete vid Linköpings tekniska högskola, avdelningen för Träteknik. Författaren, Anne-Charlotte Borgström har genom anslag

från Arbio samt Ollie och Elof Ericssons Stiftelse för Vetenskaplig forskning i Åtvidaberg, getts möjlighet att besöka Forest Products Laboratory i Madison, USA.

Fallhammarprov

Vid laboratoriet tillverkade hon först kompositerna och

sedan

hjälp
marp
Ett
ders
Char
kunn
av o
anvä
der, b
Gen
de h
som
olika
anna
Pol
fiber
speci
des i
låg. I
antal
posit
av sk
tistis
skivo

Mer pengar ur virket! Med WACO Bandsågar BKL & BKW

Bandsågar

Välkända i hela världen för bästa produktions-

Hällf

Vanl
Char
ters
Man
ra st
delha
före
vilke
att sl

An
utny
vikt s
verka
trolle
ter/se
utom
med o
ter så

s egenskaper kan skräddarsys

än fibertyp för kompositers slaghållfasthet

s med
fibrer
re och
terial.
ddar-
recept
lir allt
d utan
kterar

över det, bland annat i bilin-
dustrin som tillverkar inred-
ningsdetaljer av dem.

Egenskaperna hos sådana
material har undersökts i ett
examensarbete vid Linkö-
pings tekniska högskola,
avdelningen för Träteknik.
Författaren, Anne-Charlotte
Borgström har genom anslag

från Arbio samt Ollie och Elof
Ericssons Stiftelse för Vetens-
kaplig forskning i Åtvida-
berg, getts möjlighet att besö-
ka Forest Products Laborato-
ry i Madison, USA.

Fallhammarprov

Vid laboratoriet tillverkade
hon först kompositerna och

sedan testades dessa med
hjälp av så kallade fallham-
marprov.

Ett hundratal prover un-
dersöktes och för att Anne-
Charlotte Borgström skulle
kunna hålla reda på inverkan
av olika ingående material
använde hon statistiska meto-
der, bland annat faktoranalys.
Genom detta förfarande kunde
hon få fram siffror på vad
som hände om man använde
olika mängd fibrer medan allt
annat var konstant.

Polymertyp, fibermängd,
fibertyp och iblandning av ett
speciellt bindemedel varierades
i två nivåer, en hög och en
låg. Dessutom tillverkades ett
antal prover utan fibrer. Kom-
positerna tillverkades i form
av skivor och för att få ett sta-
tistiskt underlag provades sex
skivor av varje typ.

Hållfasthet undersöktes

Vanligen används Izod- eller
Charpytester när komposi-
ters hållfasthet undersöks.
Man tillverkar då rektangulä-
ra stavar som slås av en pen-
delhammare. Pendelns höjd
före och efter försöket avgör
vilket arbete som gått åt för
att slå av materialet i fråga.

Anne-Charlotte Borgström
utnyttjade istället en 12-kilos
vikt som fick falla mot de till-
verkade skivorna med en kon-
trollerad hastighet av 3,3 me-
ter/sekund. Vikten var dess-
utom försedd med en spets
med diametern 12,5 millime-
ter så att skivorna verkligen

skulle gå sönder i varje försök.

Värdena överensstämde
med den standard som tilläm-
pas i Amerika. På detta sätt
kunde Anne-Charlotte Borg-
ström få fram egenskaperna
hos kompositen i flera olika
riktningar, framför allt om
man undersöker hur brottet
ser ut efteråt.

Polymtyp störst inverkan

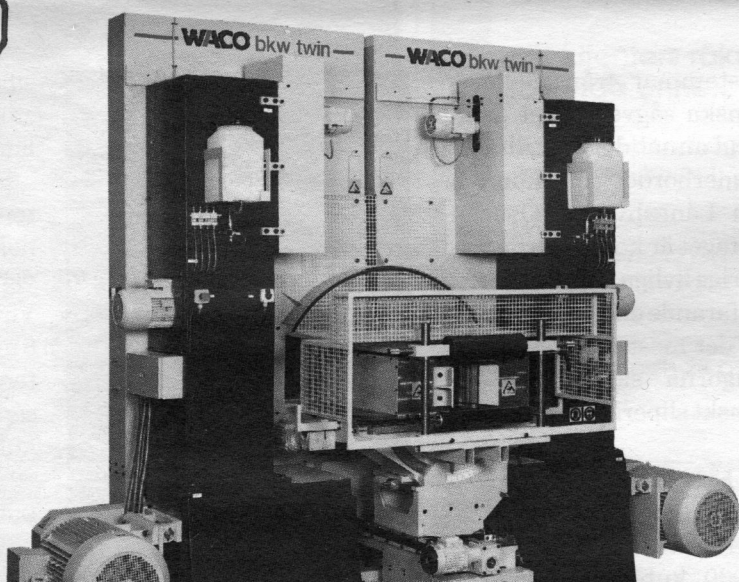
Experimenten visade att ty-
pen av polymer hade störst
inverkan på slaghållfastheten
och typen av fibrer hade lägst
inverkan.

Viktigt var också hur myck-
et fibrer som blandades in.
Förutom alla slagprov un-
dersökte Anne-Charlotte Borg-
ström kompositerna i ett sve-
pelektronmikroskop där hon
kunde konstatera att en högre
andel bindemedel verkligen
gav en bättre vidhäftning mel-
lan fibrer och polymer. ©

ar ur virket!

0 Bandsågar

& BKW

Fotnot:

Examensarbetet har titeln Wood
Fiber Reinforced Polypropylene
och har nr LiTH-IKP-Ex-1416.
Anne-Charlotte Borgström är
idag verksam vid Ericsson i Lin-
köping.

Stig-Inge Gustafsson är do-
cent vid Linköpings tekniska hög-
skola, Institutionen för kon-
struktions- och produktionstek-
nik, avdelningen för Träteknik.

Rubber